

Віртуальні педагогічні спільноти як платформа для саморозвитку педагогічних працівників

І.М.Сокол

Україна, м.Запоріжжя, Комунальний заклад «Запорізький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти» Запорізької обласної ради

У нових державних стандартах для початкової, базової та повної школи учнів закладений компетентний підхід, в тому числі формування ІКТ-компетентності як ключової компетентності. Але перш ніж говорити про компетентності учнів необхідно відповідним чином підготувати вчителів. В Україні Державною програмою впровадження ІКТ в навчально-виховний процес загальноосвітніх закладів «Сто відсотків» на період до 2015 року одним із напрямків створення умов для поетапного переходу до нового рівня освіти визначено формування мережевих професійних співтовариств і єдиного освітнього простору. Даний напрямок має великі перспективи, але на сьогоднішній день спостерігається значний розрив між можливістю сучасних Інтернет-технологій та рівнем їх використання вчителями у професійній діяльності. Існує тенденція неухильного збільшення цього розриву, оскільки кількість ресурсів і сервісів Всесвітньої мережі постійно зростає, а удосконалення методик викладання з використанням нових ресурсів відбувається повільно, адже кожна зміна в системі освіти потребує попередньої апробації. Тому сьогодні дуже важливо забезпечити своєчасну і безперервну підготовку вчителів щодо роботи в Інтернеті, в мережевих віртуальних співтовариствах.

Термін «віртуальна спільнота» був уведений Говардом Рейнгольдом – дослідником соціальних відносин у мережі й одним із засновників спільноти WELL – в 1993 році в книзі «Virtual Community» [Rheingold H., 1993] [1].

Рейнгольд визначив віртуальні спільноти як соціальні об'єднання, які виростають із Мережі, коли група людей підтримує відкрите обговорення досить довго й толерантно. Для Рейнгольда ключовою ознакою спільноти є відкрите обговорення, спілкування групи людей за допомогою інформаційної мережі Інтернет [2].

За Т.Д. Коломієць мережні професійні педагогічні об'єднання – це нова форма організації професійної діяльності в мережі. Участь у професійних мережних об'єднаннях дозволяє вчителям, які живуть у різних куточках Землі спілкуватися один з одним, вирішувати професійні питання, реалізувати себе і підвищувати свій професійний рівень [3].

Віртуальне співтовариство є група осіб, які, знаходячись у стані взаємозалежності один від одного, координують і погоджують свою спільну діяльність за допомогою Інтернет-технологій [4].

Малицька І.Д. зазначає, що усі терміни визначають дві головні характеристики віртуальних спільнот — спільну взаємодію й інформаційно-комунікаційні технології. Визнаючи, що користувач, спілкуючись у віртуальній спільноті, отримує і засвоює відповідну інформацію, має можливість удосконалити свої ІКТ-навички, логічним продовженням розвитку віртуальних спільнот у кіберпросторі стало формування віртуальних спільнот освітнього напрямку [5].

Основні завдання віртуальних освітніх спільнот: теоретичне вивчення та практичне освоєння сучасних освітніх технологій; формування навичок роботи з електронною поштою та програмами для спілкування в чаті в режимі on-line; проведення тематичних консультацій; методична підтримка та професійне зростання педагогів за рахунок широкого використання засобів інформаційних технологій; обмін інформацією, досвідом роботи, поширення успішних педагогічних практик; можливість спілкування вчителів з метою обговорення нагальних педагогічних проблем, актуальних питань освіти; підвищення кваліфікації та перепідготовка вчителів в області застосування сучасних інформаційних технологій; створення, як наслідок, єдиного інформаційного простору, доступного для кожного учасника спільноти та інші.

Для функціонування віртуальних спільнот використовують: Googl-сайти; Google-групи; Вікі-сайти; блоги тощо. Кожна з цих платформа має свої переваги та недоліки. Наприклад, в блогах можна розміщувати відеоролики та мультимедійні презентації у Flash-плеєрі безпосередньо на сторінках блогу. Але суттєвим недоліком блогу є те, що вони мають обмеження щодо колективної,

одночасної роботи вчителів, а також необхідністю «надавати» доступ к редагуванню сторінок для інших учасників, що ускладнює роботу.

Мережні професійні педагогічні об'єднання, на думку багатьох науковців, відіграють значну роль у професійному розвитку педагогів. Участь в мережних професійних педагогічних об'єднаннях не тільки стимулює професійний ріст педагогів, але дозволяє вчителям, які живуть у різних куточках міста (країни, області, району), спілкуватися один з одним, вирішувати професійні питання та підвищувати свій професійний рівень.

Але, формування мережних професійних об'єднань супроводжується низкою психолого-педагогічних проблем:

1. Низький рівень володіння вчителями сучасними інформаційно-комунікаційними технологіями.

2. Значний розрив між можливістю сучасних Інтернет-технологій і ступенем використання їх вчителями у професійній діяльності. Існує тенденція неухильного збільшення цього розриву з плином часу, оскільки обсяг послуг Всесвітньої мережі постійно збільшується, а модифікація методик викладання відбувається повільно, адже кожен змін необхідно апробувати, лише потім відкинути або затвердити.

3. Відсутність у вчителів розуміння сутності та призначення мережних професійних об'єднань.

4. Відсутність єдиної нормативної бази формування мережних професійних об'єднань на рівні держави та областей.

5. Коломієць Т.Д. зазначає, що незважаючи на інтерес до діяльності в мережних професійних об'єднаннях, заходи, що проводяться в мережі часто носять безсистемний характер [3]. Це, на думку автора, негативно впливає на якість роботи та розвиток мережних професійних об'єднань.

6. Наявність психологічного бар'єру, щодо роботи мережних професійних об'єднань та з сучасними інформаційно-комунікаційними технологіями. Особливо такий бар'єр спостерігається у вчителів старшого віку та супроводжується повним відстороненням від використанням ІКТ в своїй педагогічній діяльності.

7. Відсутність або низький рівень мережної культури вчителів.

Мережеву культуру можна визначити як інформаційно-комунікативну систему, яка

зв'язує воедино всі елементи мережі за допомогою поділюваних усіма символічними формами культури (цінностей, норм, правил, установок, ідей, мови і ін), і забезпечує тим самим цілісність і самовідтворення мережі. Відмінними рисами даного типу культури є переважання електронно-опосередкованих практик комунікативного обміну, і, як наслідок, відсутність просторово-часових обмежень, незалежність від матеріальних форм втілення думки, образу, ідей, які можуть безперешкодно поширюватися в електронному просторі [8].

8. Відсутність розуміння та недотримання Закону України «Про авторське право та суміжні права» при роботі в мережних професійних об'єднаннях.

9. Відсутність ефективності функціонування мережних професійних об'єднань та відсутність взаємодії: методична служба ОППЮ – районні методичні кабінети – шкільні методичні об'єднання – вчителя.

10. Недостатня мотивація для вчителів щодо роботи в мережних професійних об'єднаннях.

11. На сьогоднішній день вчитель працює в мережних професійних об'єднаннях за власним бажанням у вільний час. Ця робота не враховується вчителю як методична робота, як підготовка до навчально-виховного процесу, та не відображається під час підвищення кваліфікації.

Якщо проаналізувати український сегмент глобальної мережі, можна сказати, що на сьогоднішній день вже існують деякі мережні професійні педагогічні об'єднання. Але діяльність учителів в мережах носить безсистемний характер, відсутній модератор мережі, якість викладених ресурсів дуже низька, відбувається постійне порушення авторського права тощо. Педагогіка мережних спільнот на території України є ще дуже мало розробленим напрямом теорії та методики професійної освіти.

Література:

1. Rheingold, H., 1993, *The Virtual Community. Homesteading on the Electronic Frontier*. Reading, MA: Addison-Wesley Publishing.
2. Патаракін Є.Д. Створення учнівських, студентських і викладацьких спільнот на базі мережевих

сервісів Веб 2.0.-К.: Навчально-методичний центр «Консорціум із удосконалення менеджмент-освіти в Україні», 2007.- 88с./В надз.: Програма Intel®"Навчання для майбутнього".
Соціальні сервіси Web 2.0

3. Коломієць Т.Д. Мережеві педагогічні спільноти як ресурс професійного розвитку педагога. [Електронний ресурс]. Режим доступу:
4. http://archive.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Sitimn/2010_24/Merejevi_pedagogicni_spilnotu_ak_resurs_prof_rozvtuku_pedagoga.pdf
5. Кудрявцева С. П. Міжнародна інформація: навч. посіб./С. П. Кудрявцева, В. В. Колос. — К.: Видавничий Дім «Слово», 2005. — 400 с.
6. Малицька І.Д. Феномен віртуальних освітніх спільнот у системах освіти зарубіжних країн: підходи до визначення понять. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/download/714/528>
7. Сокол І.М. Психолого-педагогічні проблеми впровадження мережних професійних об'єднань в освітній процес. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції "Педагогіка та психологія: проблеми та перспективи розвитку". - Київ: ГО "Київська наукова організація педагогіки та психології" 2012. - 124с.
8. Бердник Е.А. Сетевая культура как объект социологического анализа. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.sociology.kharkov.ua/socioprostir/files/magazine/2_2011/2_3_2.pdf